



Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Kortrijkstraat 163-165 (Wevelgem, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2018D97
April 2018

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK



Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Janiek De Gryse, Clara Thys, Wouter Van Goidsenhoven, Joren De Tollenaere, Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /

De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:

Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2018

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	9
1.3	Werkwijze en strategie	10
1.3.1	Methode	10
1.3.2	Fysisch geografische situatie	10
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	10
1.3.4	Archeologische indicatoren	10
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	11
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	12
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	12
1.3.6.2	Geplande werken.....	13
1.4	Assessmentrapport.....	15
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	15
1.4.1.1	Landschappelijke situering	16
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	20
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	21
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	22
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	23
1.4.2.1	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	23
1.4.2.2	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	23
1.4.2.3	Overzicht van de gekende archeologische waarden	27
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen.....	33
1.5	Synthese	36
2	Bibliografie.....	37
3	Bijlagen.....	38



FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). ..	8
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).	12
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).	13
Figuur 5: Inplantingsplan weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	16
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	17
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).	17
Figuur 9: Hoogteverloop van het projectgebied (van noordwest naar zuidoost) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (bron: Geopunt).	18
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, 2018 (Bron: Geopunt).	19
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	20
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	21
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	22
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).	24
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	24
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).	25
Figuur 18: Luchtfoto van het vliegveld te Wevelgem, 13 augustus 1944. (Bron: Philippe Despriet).	26
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).	27



Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	33
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....	34
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	34
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	35
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	35



TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....7

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....15



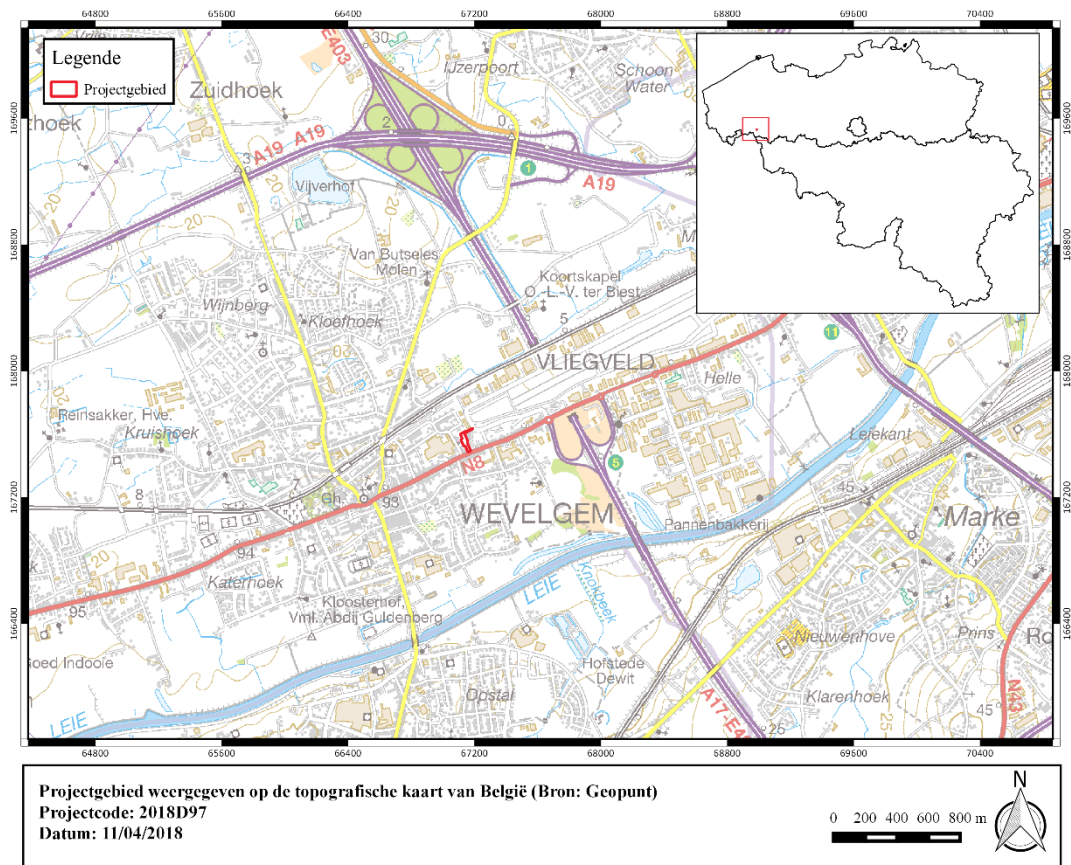
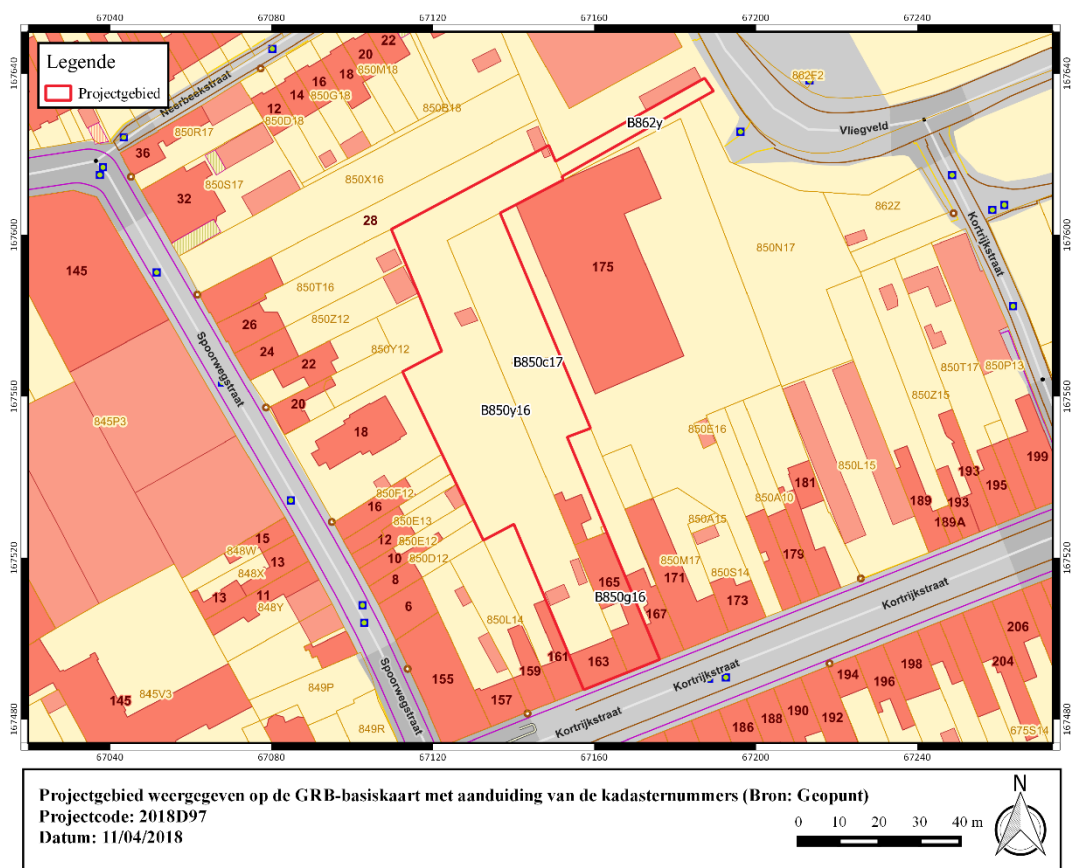
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Wevelgem
	Deelgemeente	/
	Postcode	8560
	Adres	Kortrijkstraat 163-165 8560 Wevelgem
	Toponiem	Kortrijkstraat 163-165
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 67019$ $Y_{\min} = 167474$ $X_{\max} = 67273$ $Y_{\max} = 167650$
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Wevelgem, Afdeling 2, Sectie Br, nr's: 862y, 850c17, 850y16, 850g16 Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Wouter Van Goidsenhoven (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Joren De Tollenaere (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	





1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten? (cf. infra xx)
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan deels in een zone bestemd als woongebied en deels in een gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 3738 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Kortrijkstraat 163-165 Wevelgem werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).



1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)
- Luchtfoto 1944

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

² <http://www.geopunt.be/>



1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen in Wevelgem, in het zuiden van de provincie West-Vlaanderen. Wevelgem is gelegen in de Leievallei, de Leie vormt de zuidelijke grens van de gemeente. In het noorden grenst de gemeente aan Ledegem (Rollegem-Kapelle en St.-Eloois-Winkel), in het oosten aan Kortrijk (Heule, Bissegem en Marke) in het westen grenst Wevelgem aan Moorslede (Dadizele). De gemeente is tevens gelegen op het knooppunt A19-A17.

De zuidzijde van het plangebied grenst aan de Kortrijkstraat. Aan de andere zijden sluit het plangebied aan bij bebouwing langsheen de Neerbeekstraat, de Spoorwegstraat en het vliegveld. De dorpskern van Wevelgem situeert zich ca. 800 meter ten westen.



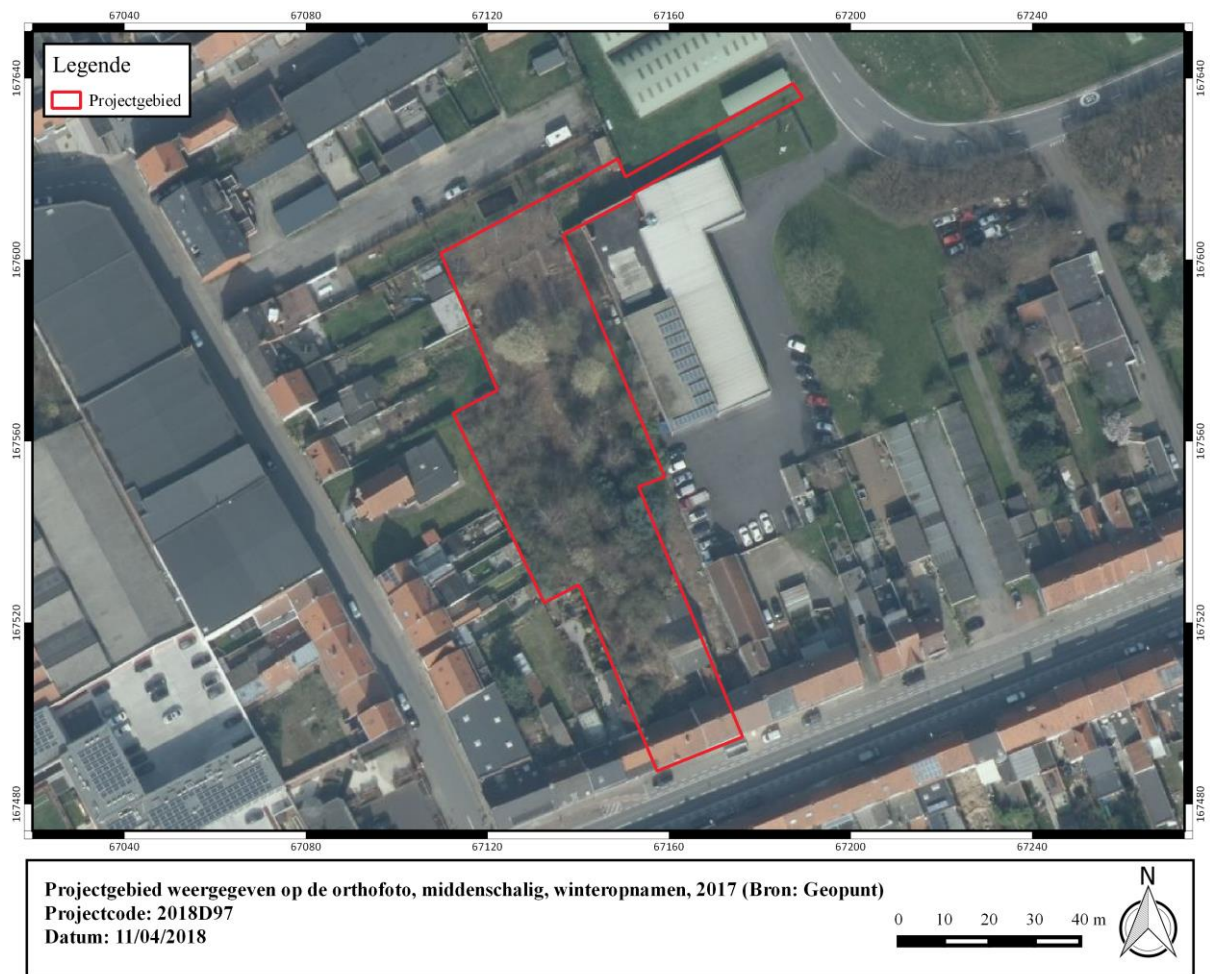
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 3738 m²

Er is op heden bebouwing aanwezig binnen de contour van het plangebied. Deze bebouwing heeft een totale oppervlakte van ca. 470 m² en situeert zich langsheen de Kortrijkstraat. Het overgrote deel van het onderzoeksterrein bestaat uit grasgebied met vrij dichte vegetatie in de vorm van boomgroei.

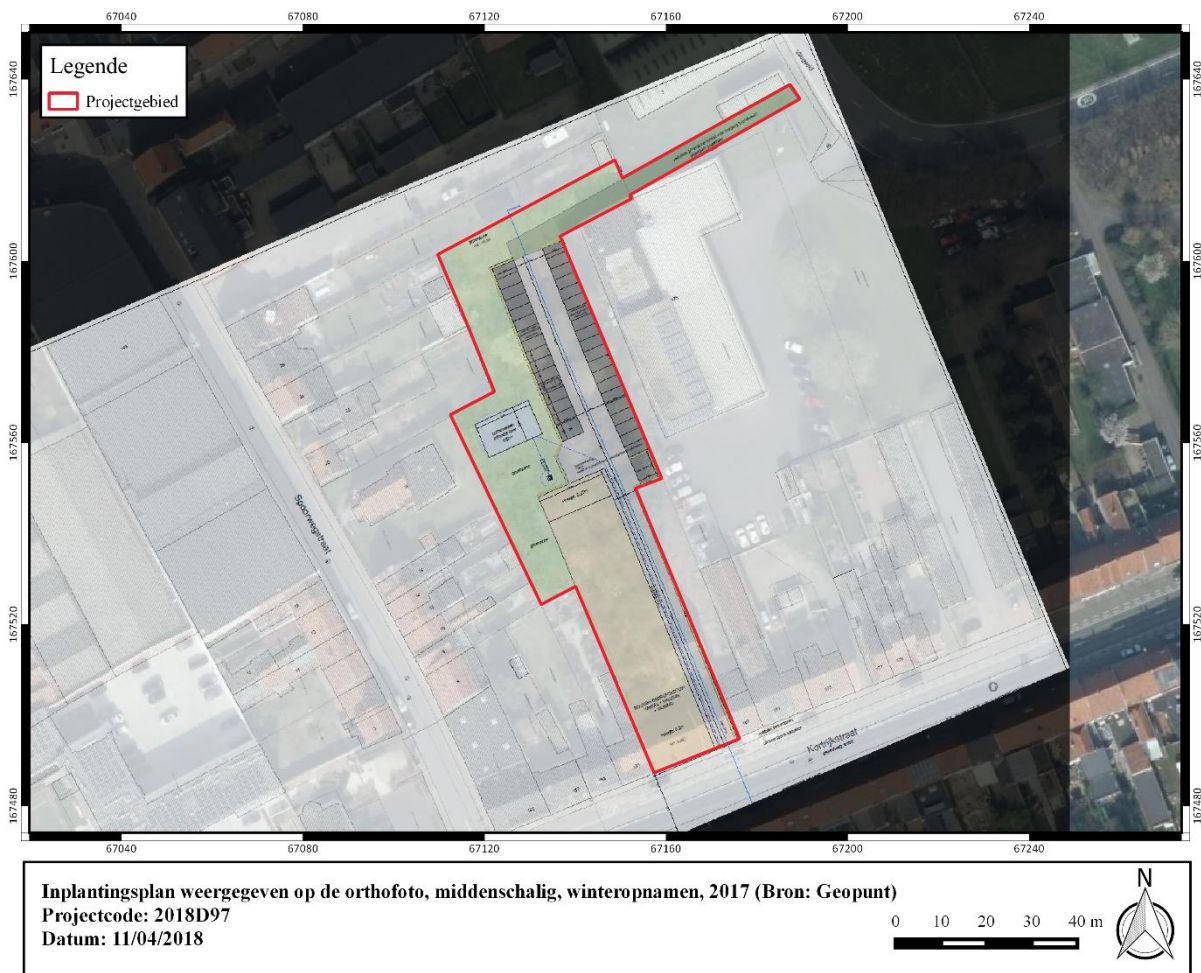


Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

Na sloop van de bestaande bebouwing plant de opdrachtgever de realisatie van een bedrijfsgebouw over een oppervlakte van ca. 980 m². Dit gebouw zal opgericht worden door middel van sleuffunderingen en zal niet onderkelderd worden. De diepte van deze sleuven zijn nog te bepalen. Rondom dit gebouw plant de opdrachtgever verharding over een oppervlakte van ca. 1280 m². Hiervoor wordt een uitgraving voorzien tot ca. 50 cm-mv. Tevens zal een bufferbekken worden uitgegraven over een oppervlakte over 115 m². In het noordelijk deel van de onderzoekzone plant de opdrachtgever de aanleg van een verharde groenzone voor toegang brandweer. Op heden is deze brandweertoegang reeds een verharde (gravé-)zone die thans door gras en onkruid is overwoekerd. Het onkruid zal hier verwijderd worden en indien nodig zal hier extra gravé worden toegevoegd.

Ter hoogte van de geplande groenzone (ca. 980 m²) worden geen uitgravingen voorzien en wordt enkel gras ingezaaid.



Figuur 5: Inplantingsplan weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Landschappelijke situering	Zandleem- en leemstreek
Tertiair	Lid van Moen (Fm. Kortrijk)
Quartair	Type 3: fluviatiele afzetting/eolische afzetting
Bodemtypes	OB
Potentiële bodemerosie	Verwaarloosbaar tot zeer laag
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	Hoogte ca; 19,5 m TAW
Hydrografie	Leiebekken (deelbekken: Grensleie) Waterlopen: Tolbeek, Neerbeek, Leie

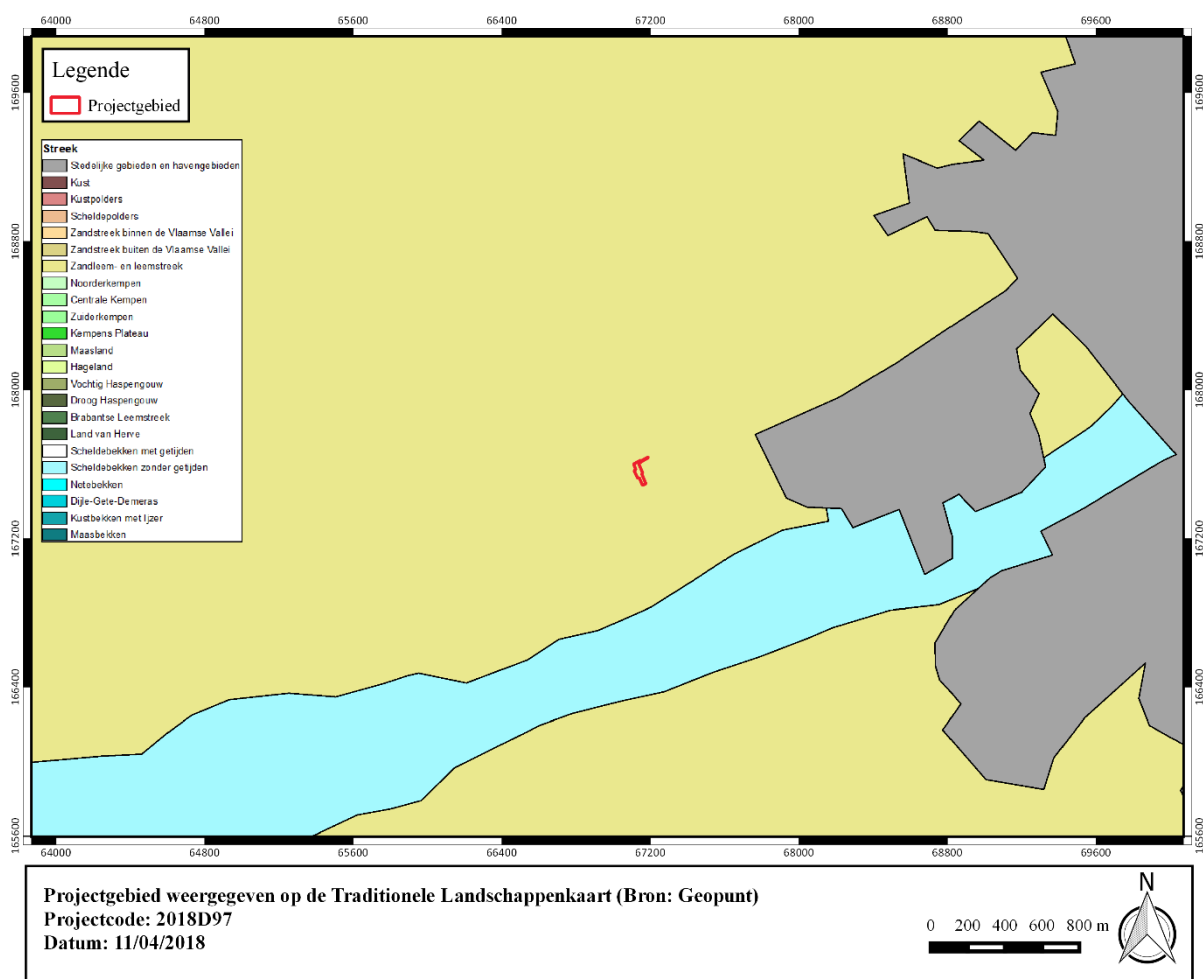


1.4.1.1 Landschappelijke situering

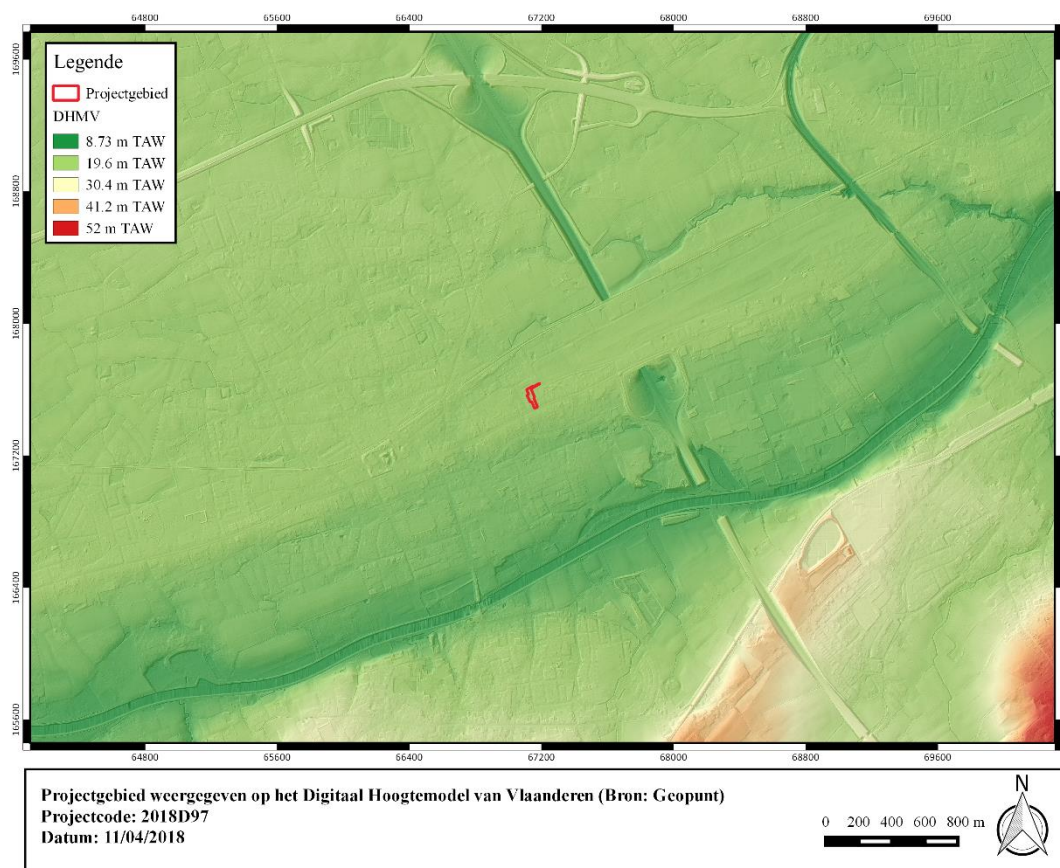
Het projectgebied is gelegen in de zandleem- en leemstreek in het Land van Roeselare-Kortrijk.

Het projectgebied ligt net ten noorden van de huidige alluviale vallei. Deze is te herkennen door een ca. 5 m lagere ligging. De hoogte van het projectgebied ligt op ca. 19,5 m TAW en kent een vlak verloop. Het vlak reliëf is tevens te zien op de potentiële bodemerosiekaart. De percelen rondom het projectgebied hebben een verwaarloosbare tot zeer lage potentiële bodemerosie.

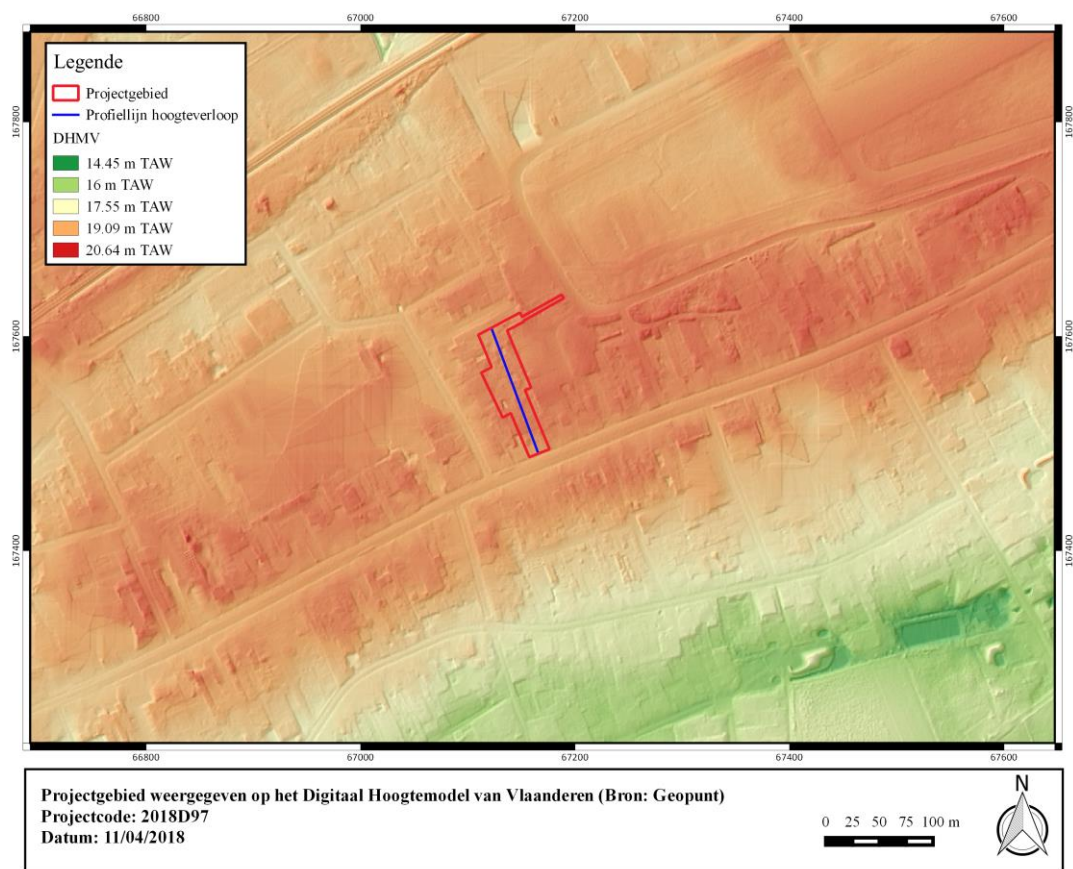
Hydrografisch is het projectgebied gelegen in het Leiebekken in het deelbekken Grensleie. Ten zuiden stroomt de Tolbeek die uitmondt in de Leie. Ten noorden stroomt de Neerbeek.



Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

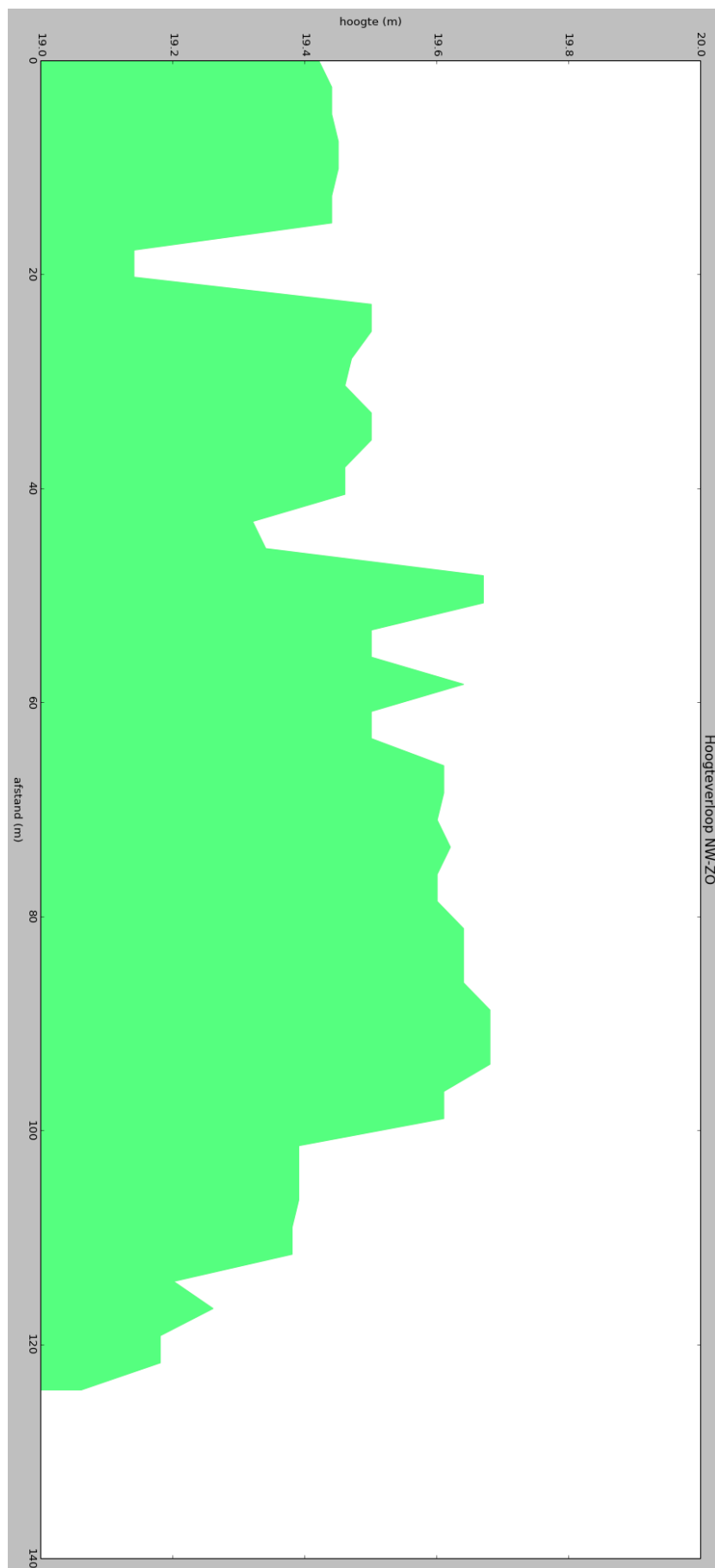


Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

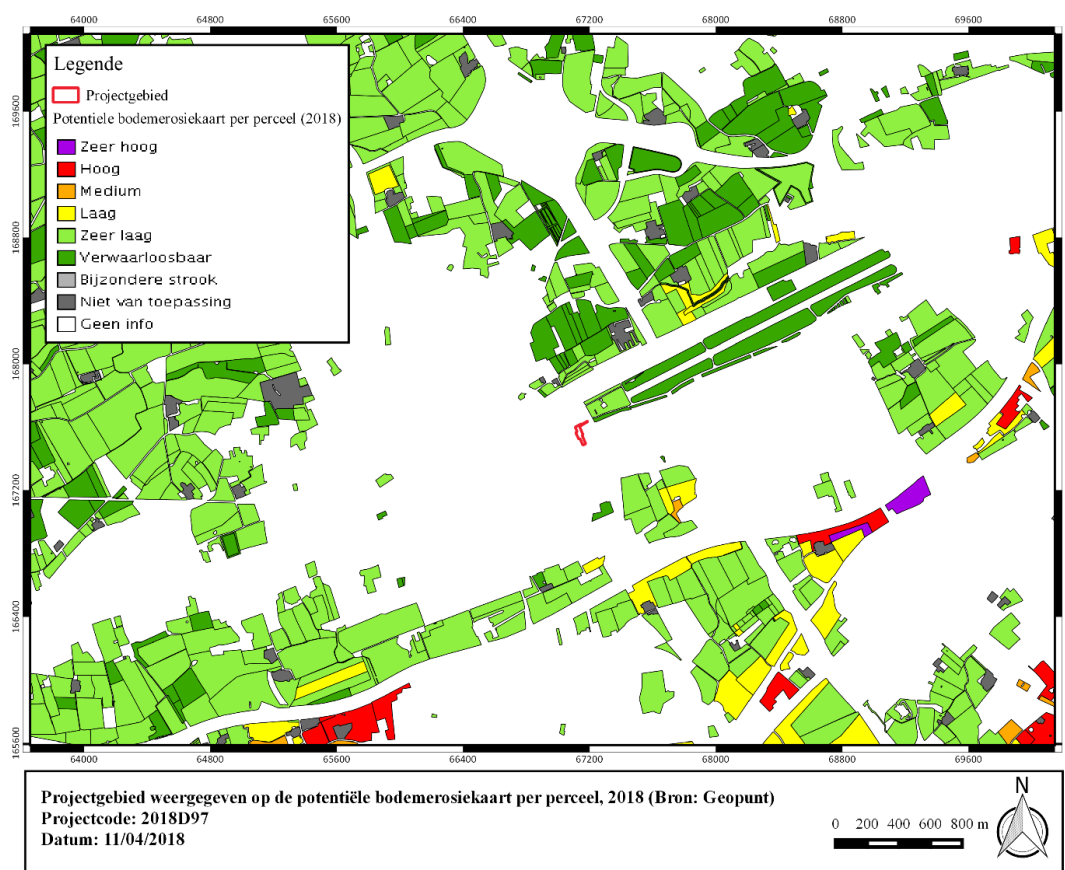


Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).

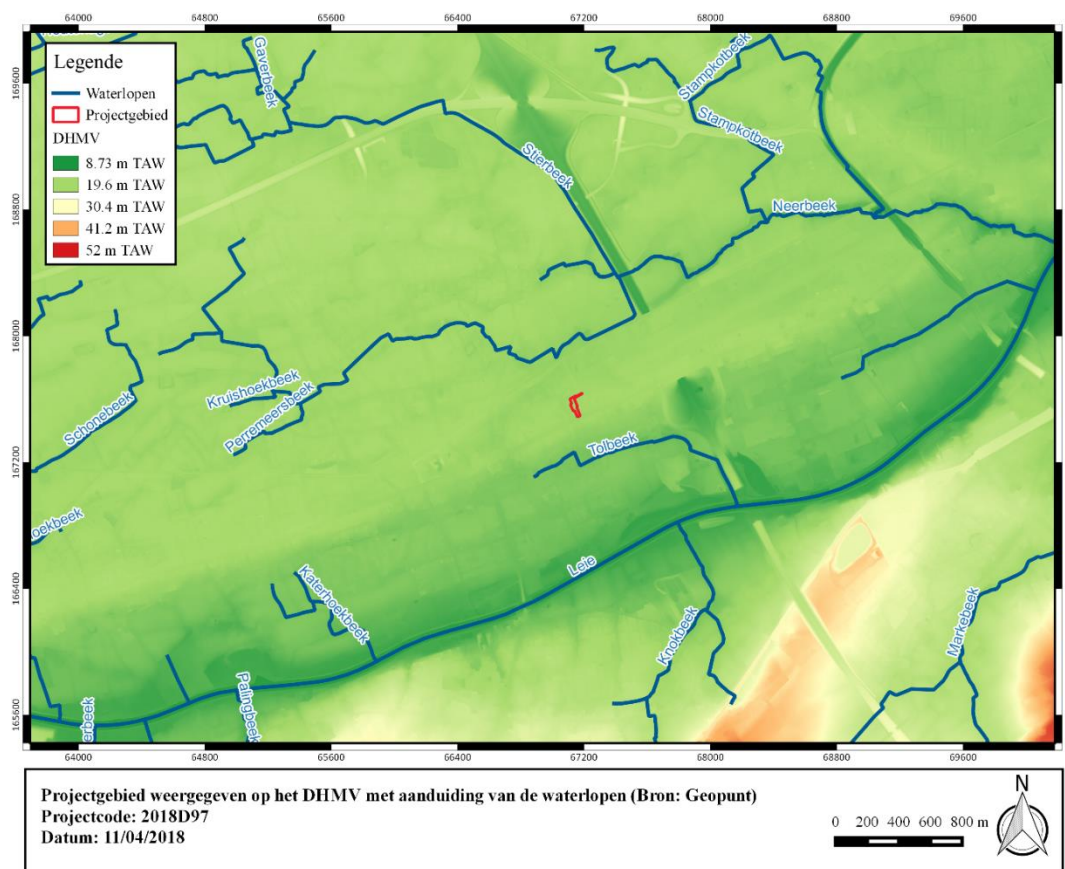




Figuur 9: Hoogteverloop van het projectgebied (van noordwest naar zuidoost) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (bron: Geopunt).



Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, 2018 (Bron: Geopunt).



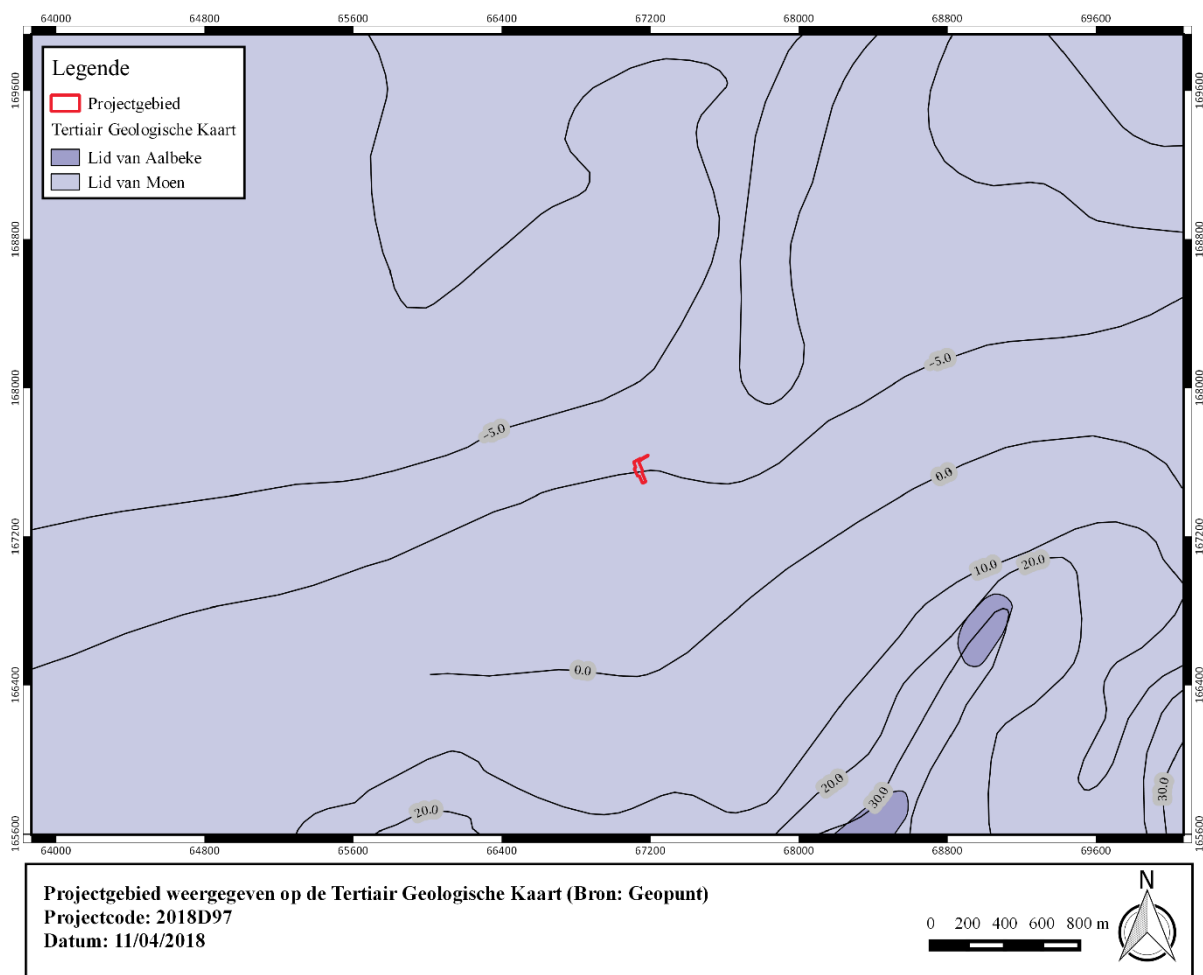
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).



1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Moen** (Formatie van Kortrijk). Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

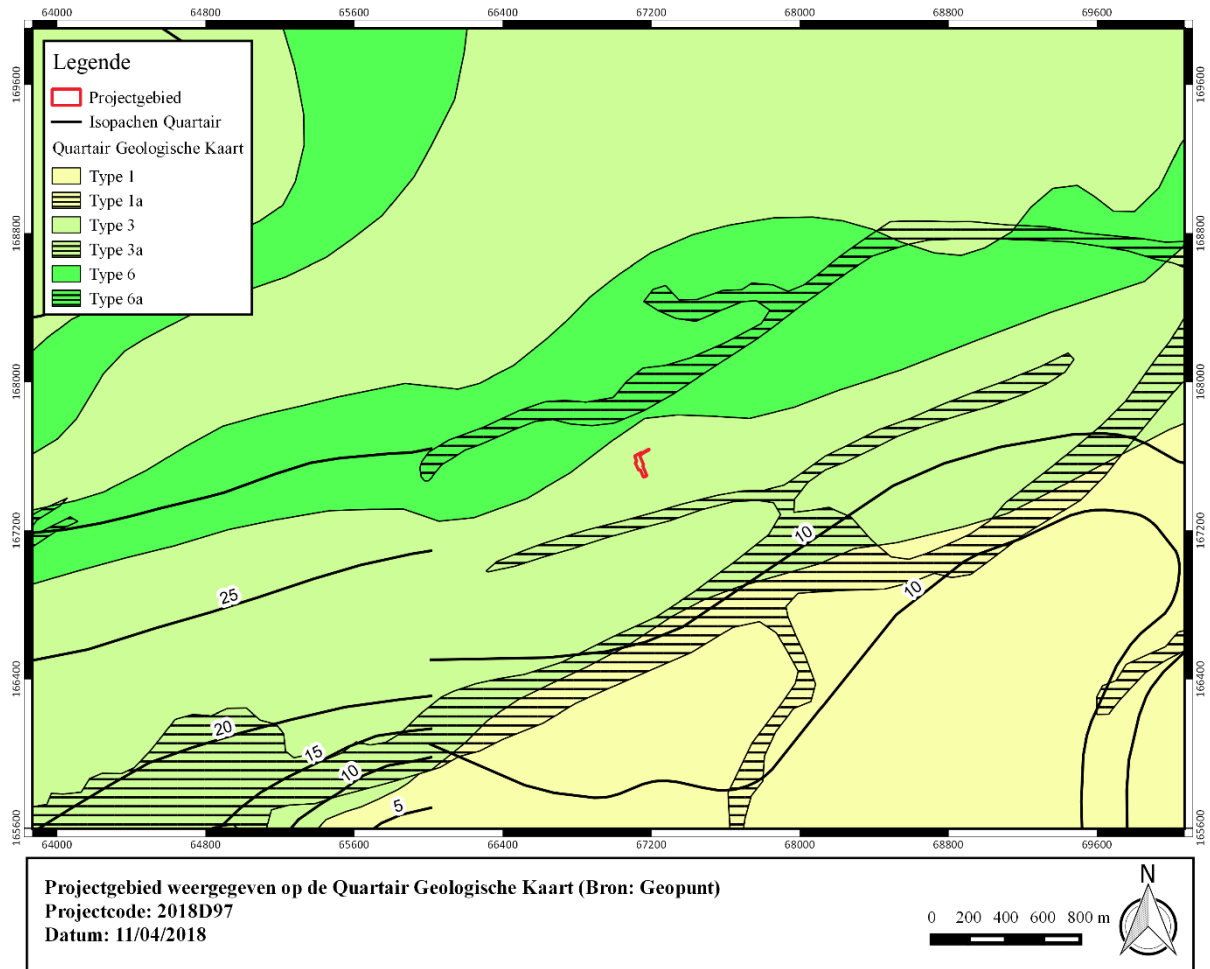
Het **Lid van Moen** is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleiigere afzetting.



Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.



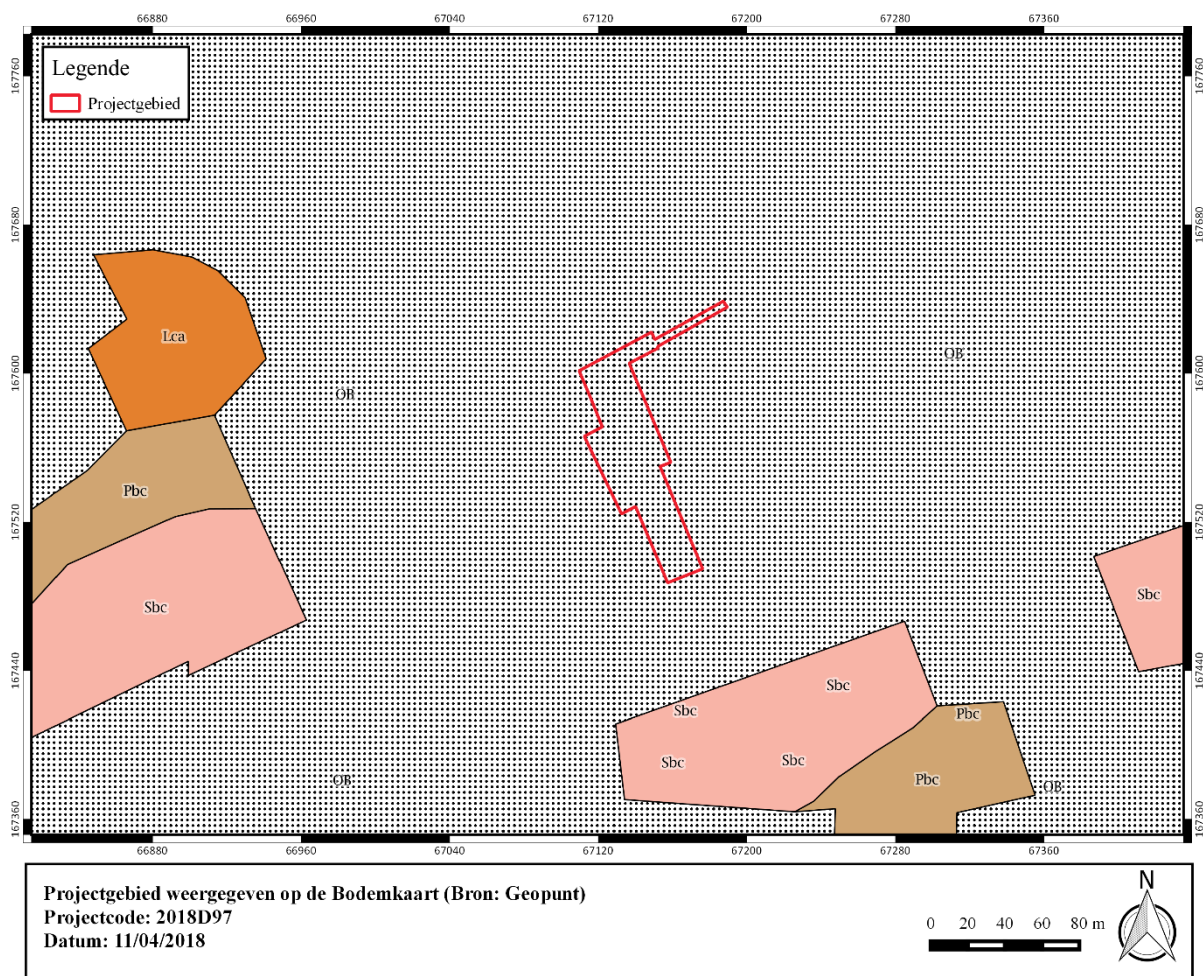
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).



1.4.1.4 Bodenvormingsprocessen

Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

Ten zuiden is een droge lemig zandbodem aanwezig met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (**Sbc**). Gezien deze bodem tevens ten westen en oosten van het projectgebied aanwezig is, kan verondersteld worden dat het projectgebied tevens is opgebouwd uit een lemig zandbodem.



Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Archeologische vondsten uit de Steentijd, IJzertijd en de Romeinse periode wijzen op vroege menselijke aanwezigheid in de omgeving van het onderzoeksterrein.

Mogelijk is de Wevelgem ontstaan uit een 5^{de}-eeuwse nederzetting – bestaande uit enkele boerderijen- van Frankische inwijkelingen op de linkeroever van de Leie. Vermoedelijk bouwt de heer van Wevelgem reeds in de 8^{ste} eeuw een kleine kerk in de nabijheid van zijn hoeve. Het is uit dit domein dat de heerlijkheid Wevelgem zou ontstaan zijn. Wevelgem was een heerlijkheid zonder foncier. Tijdens de middeleeuwen ressorteert Wevelgem onder de kasselrij van Kortrijk onder de roede van Menen. De eerste tekstuele vermelding van de gemeente dateert uit 1197 in een oorkonde waarbij Lambrecht van Vichte een allodium schenkt aan de abdij van Nonnebosse.

Reeds in de middeleeuwen speelt de vlaseelt een voorname rol in de gemeente. De vlaseelt intensificeert vanaf de 16^{de} eeuw. Het dorp liet zich vanaf de 16de eeuw reeds kennen als een centrum voor vlasnijverheid. Tot aan de Franse annexatie bleef Wevelgem socio-politiek onder een feodaal stelsel fungeren. Het is in deze periode dat een schepencollege en een burgemeester het bestuur van dit dorp overnamen

In de tweede helft van de 19^{de} eeuw ontstaan er twee takken in de vlasverwerking m.n. de vlasvezelbereiding en de verwerking van de vezel tot garen linnen. Wanneer de vlasnijverheid in de 19^{de} eeuw mechaniseert ontplooit Wevelgem zich tot de belangrijkste vlasverwerkende gemeente van de provincie. In 1910 waren er reeds 22 roterijen en mechanische zwingelarijen met 537 arbeidskrachten. De evolutie van de vlasindustrie zorgt tevens voor een demografische evolutie. Na WOII verloor de vlasnijverheid zijn aandeel.

In 1916 legt het Duitse leger een vliegveld aan op de rand van het grondgebied van Bissegem, grensgemeente van Wevelgem. Bij het bepalen van de locatie spelen de nabijheid van de Leie en de spoorweg de grootste rol. Tijdens de Tweede Wereldoorlog wordt het vliegveld tevens veroverd door de Duitse bezetter. In 1944 wordt het heroverd door de geallieerden en in gebruik genomen door de Engelse luchtmacht.

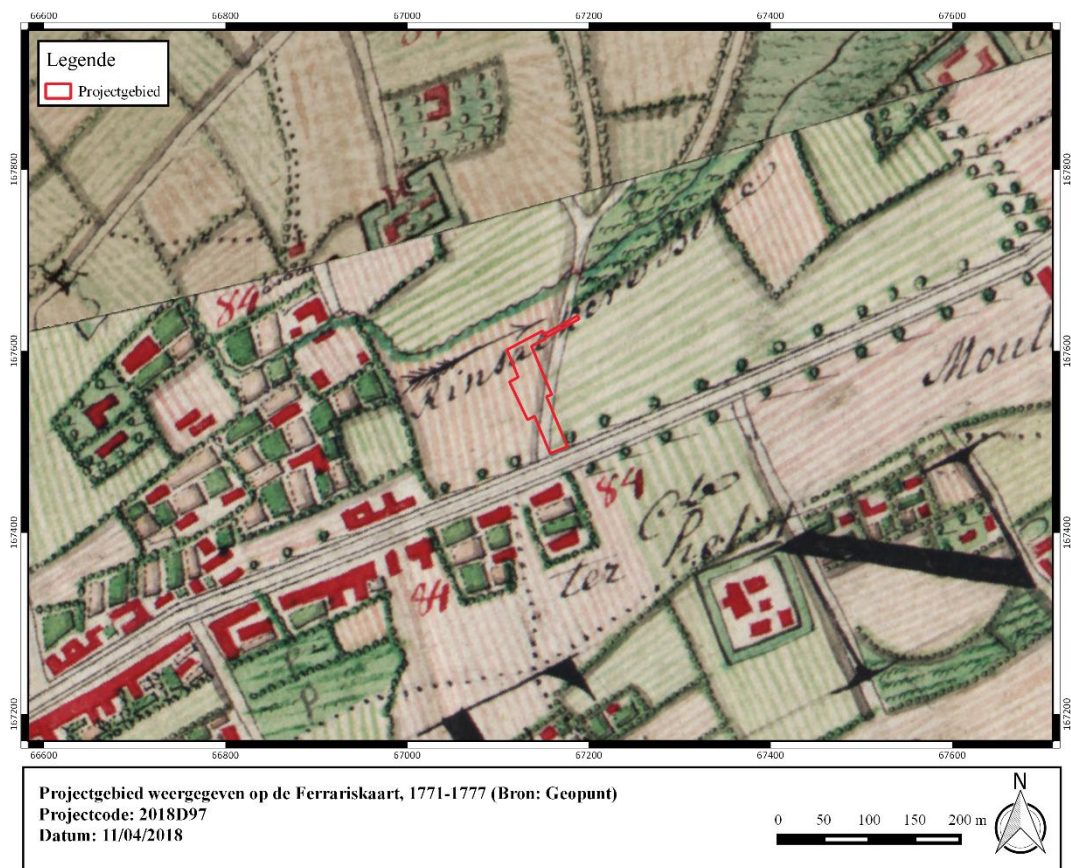
Het vliegveld wordt uitgebreid op het grondgebied van Wevelgem aangezien het te dicht lag bij de bebouwde dorpskom van Bissegem. Het omvatte een oppervlakte van 29 ha. en wordt uitgebreid onder minister A. Devéze die meer dan 63 ha. grond in beslag neemt.³

1.4.2.2 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

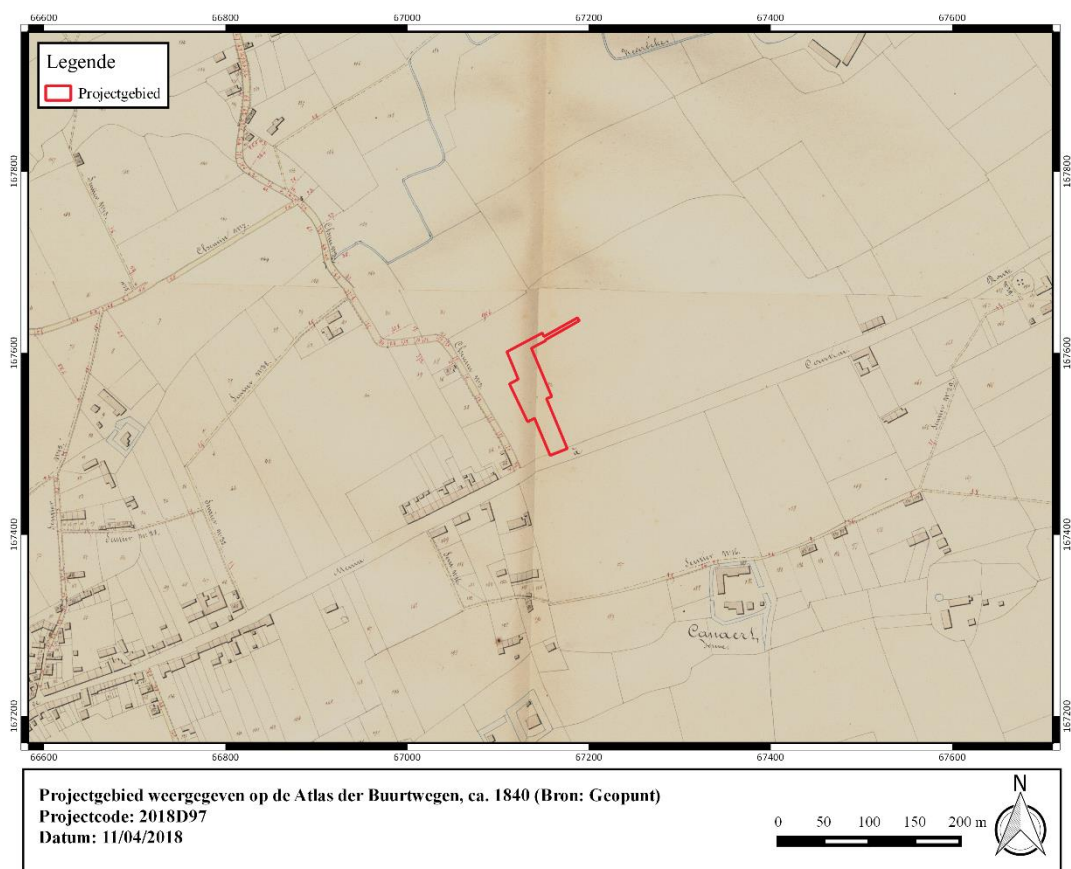
De Ferrariskaart geeft geen bebouwing weer ter hoogte van het onderzoeksterrein. Binnen de contour van het projectgebied situeert zich een zuidwest-noordoost georiënteerd wegverloop. Het tracé van de huidige Kortrijkstraat is reeds weergegeven als een met bomen omzoomde wegenis. Het overgrote deel van het terrein is in gebruik als akkerland.

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Wevelgem, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121883> (geraadpleegd op 21 maart 2017).

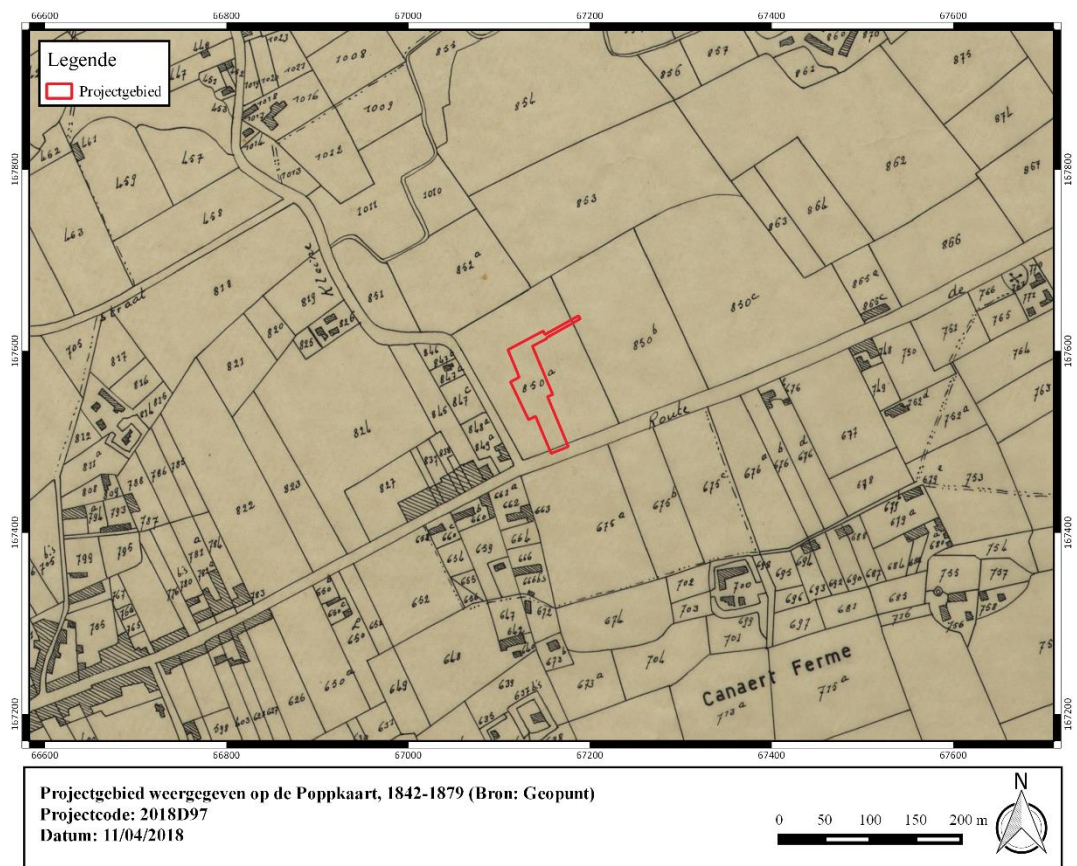




Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).



Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).



Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

Op de luchtfoto van 1944 is te zien dat het onderzoeksterrein zich precies ten westen van het vliegveld van Wevelgem situeert. De sporen van de bominslagen zijn duidelijk waarneembaar.

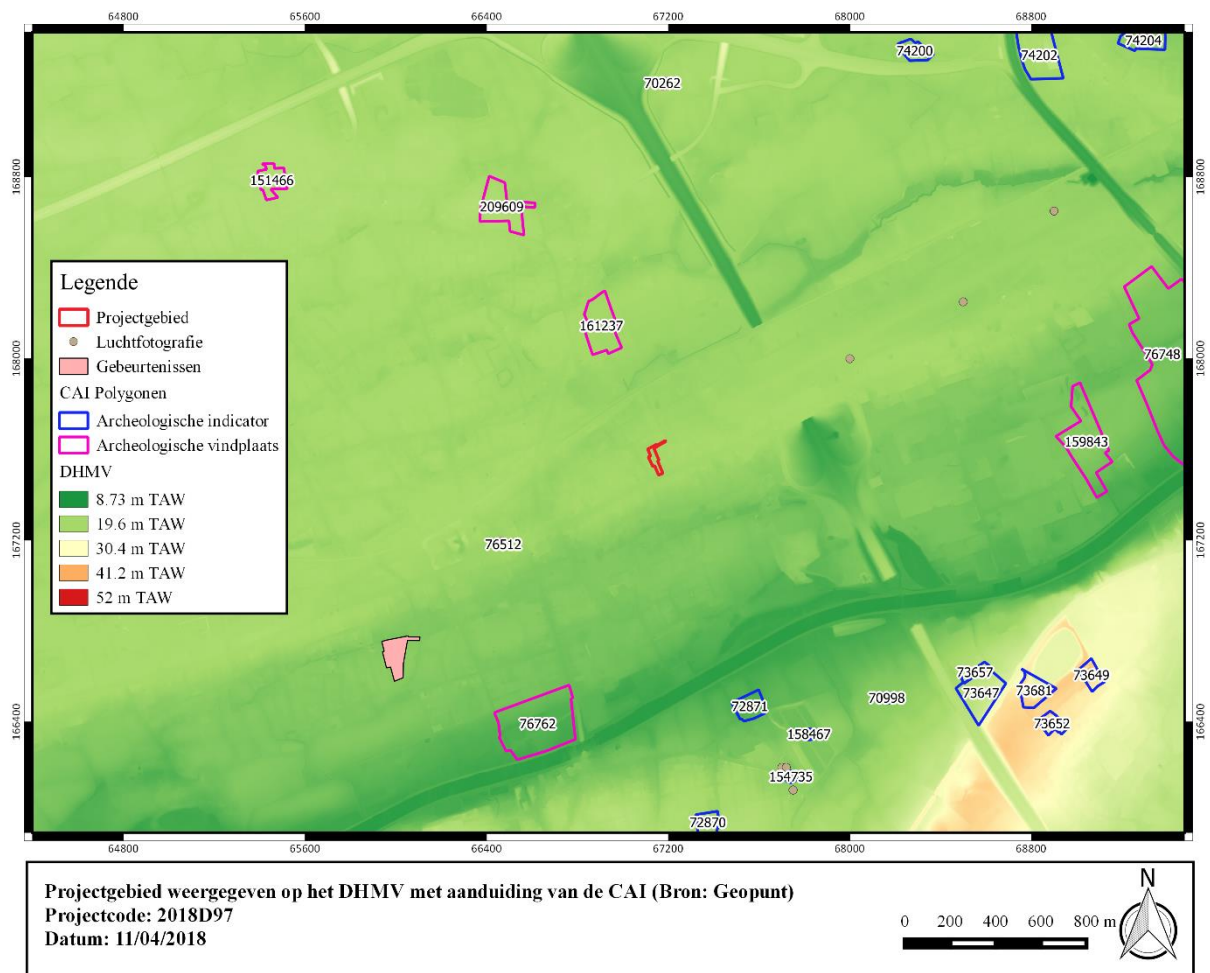




Figuur 18: Luchtfoto van het vliegveld te Wevelgem, 13 augustus 1944. (Bron: Philippe Despriet)

1.4.2.3 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Op het plangebied of directe omgeving zijn geen archeologische waarden gekend. Waarden in de ruime omgeving wijzen op bewoning vanaf de Romeinse periode. Ten oosten van het vliegveld, aan de Zuidstraat, werden bij onderzoek in 2012 en 2013 enkele verspreide lithische artefacten gerecupereerd. Daarnaast werden enkele geïsoleerde bronsijdkuilen onderzocht evenals bewoningsporen uit de Romeinse periode. Ook werd een vermoedelijk Romeins wegtracé in kaart gebracht en onderzocht naast twee geschutsplatformen uit de Tweede Wereldoorlog, die werden aangelegd in functie van de verdediging van het vliegveld (CAI 159843). Anderhalve kilometer ten noorden van het plangebied werden bij een proefsleuvenonderzoek in 2012 resten aangetroffen uit de Romeinse periode en de middeleeuwen. Ook hier werden enkele verspreide lithische artefacten buiten context gerecupereerd (CAI 161237). Ook verder noordwaarts werden verschillende bewoningsresten uit de Romeinse periode geattesteerd, evenals verspreide silexartefacten maar ook resten van luchtafweer uit de Tweede Wereldoorlog (CAI 151466 & CAI 209609). Verspreid in de omgeving geeft het kaartbeeld van de CAI ook verschillende cartografische indicatoren weer van alleenstaande laatmiddeleeuwse en vroegmoderne, omwalde hoeves. Ook verschillende veldprospecties hebben contextloze vuursteenartefacten en Romeins vondstmateriaal opgeleverd.



Figuur 19: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).



I. Archeologische vindplaatsen

70262	Opgraving (1976); NK: 150 meter Romeinse tijd: 2 eikenhouten vierkante waterputten, met in de vulling van de 1ste: een reeks maalstenen van arkose, een reeks goed bewaarde bronsvondsten (klokje, beugelfibulae, 2 draadringen) en 1ste-eeuwse scherven; in de vulling van de 2de: organisch materiaal, scherven en een bronzen munt van Trajanus (2de eeuw)
76512	Controle van Werken; NK: 15 meter Late middeleeuwen: Eerste romaanse kerk vermoedelijk 3-beukig en basilicaal. Opgravingsresultaten: - halfronde koorfundering, ontstaan door de kerkvergroting van 1773 - voorgevel van een romaanse of vroeg-gotische, driebeukige benedenkerk, gebouwd van ijzerhoudende zandsteen. Totale gevelbreedte is ca. 16m
76762	Onbepaald archeologisch onderzoek (Despriet Ph., 1997); NK: 15 meter Late middeleeuwen: o.a. bakstenen resten van een verdwenen bruggehoofd.
151466	Opgraving (2010); NK: 15 meter Romeinse tijd: aardewerk – bouw materiaal - Midden-Romeinse tijd: Landelijke nederzetting uit de 2de en 3de eeuw n.Chr.. Er werden 3 gebouwen aangetroffen, vermoedelijk drie opeenvolgende fasen van dezelfde rurale nederzetting. Vermoedelijk vanaf 2de kwart van de 2de eeuw omgeven door een greppelsysteem (als perceels- of erfindeling), waarop een wegtracé aansluit. Resten van hoofdgebouwen (waarvan mogelijk één van het type Alphen-Ekeren) en bijgebouwen – 2 brandrestengraven (mogelijk 5) – 2 waterkuilen en 2 waterputten – Romeins aardewerk - De greppels en greppelsystemen getuigen vermoedelijk van een lokaal wegtracé, waarlangs enkele crematies zijn bijgezet. Geen duidelijk verband tussen de greppelstructuren en de mogelijke bouwplattegronden. Late middeleeuwen: gebouw plattegrond – greppelsystemen – waterkuilen – poel – aardewerk Onbepaald: metaal Bron: Verdegem, S.; De Smaele, B.; Thuy, A.; Pieters, H.; Vanden Borre, J.; Janssens, N., 2010. Definitief archeologisch onderzoek op de geplande verkaveling langs de Ezelstraat te Wevelgem (Versie 1), Archeo Rapport 1.
159843	Mechanische prospectie (2012), Opgraving (2013), Zaden en vruchten onderzoek (2013), Antracologisch onderzoek (2013); NK: 15 meter Steentijd: enkele lithische artefacten: kernfragment, afslagen, klingen, chips, schrabber

	Finaal-paleolithicum: lithisch materiaal Late bronstijd: kuil met twee intacte potten – greppels en grachten Vroeg-Romeinse tijd: perceelsgreppels, waterput, en verschillende plattegronden, o.a. huisplattegrond Alphen- Ekeren type, maar ook plattegrond van het portiekhuis type. Verder is er ook een grote hoeveelheid Doornikse kalksteen en fragmenten van dakpanne, die mogelijk wijzen op een steenbouw. Romeinse tijd: Zuidelijke concentratie: aantal grachtfragmenten waarin Romeins bouw materiaal werd aangetroffen; het gaat mogelijk om de restanten van een weg waarbij het bouwpuin mogelijk werd gebruikt als fundering. Naast bouwpuin werd geassocieerd met deze weg ook aardewerk en natuursteen gevonden - Zuidelijke concentratie: nabij de weg werden enkele greppels aangetroffen die kunnen beschouwd worden als erfomgrachting. Misschien moet voor sommige greppels gedacht worden in de richting van gebouwen op liggers. Verder werden ook verschillende paalsporen, een mogelijke kuil en een waterput gevonden. Enkele paalsporen vormen waarschijnlijk de aanzet van een aantal gebouwtjes. Noordelijke concentratie: meerdere grachtfragmenten wijzen op het bestaan van meerdere enclos of erfafbakeningen. Daarnaast werden ook paalsporen en kuilen aangesneden. Vier paalsporen vormen een plattegrond, mogelijk van een spieker of als deel van een groter gebouw. Bij opgraven van de verschillende sporen werd een hoog aandeel handgevormd aardewerk aangetroffen - brandrestengraf Vroege middeleeuwen: greppel Late middeleeuwen: greppel 20^e eeuw: twee mitrailleursplatformen die werden ingegraven ter bescherming van het vliegveld. Daarnaast ook enkele WOII schuttersputjes. Onbepaald: kuil Bron: Messiaen E. & Van Hecke C. 2012, Wevelgem - Zuidstraat. Rapportage archeologische prospectie 12/03 - 20/03/2012, GATE-Rapport 40
161237	Mechanische prospectie (2012); NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Romeinse tijd: aardewerk - kuil waarin 3 fragmenten van Low Lands Ware en een rand handgevormd aardewerk werden gevonden onregelmatige lange ondiepe afvalkuil met een vrij houtskoolrijke vulling. Er werd gevonden: een fragment van een septaria, 2 fragmenten bouwceramiek, 8 fragmenten aardewerk, 1 randfragment van een wrijfschaal in importaardewerk, 2 delen van een bodemfragment in terra sigillata - greppel waarin 6 fragmenten handgevormd aardewerk werden gevonden. -greppel waarin 12 fragmenten handgevormd aardewerk werden gevonden, vermoedelijk afkomstig van 1 individu.



	Volle middeleeuwen: greppel waarin grijsbakkend aardewerk werd gevonden; het gaat echter hoogstwaarschijnlijk om residueel materiaal. Nieuwe tijd: perceelsgreppel waarin enkele scherven Romeins handgevormd aardewerk werden gevonden (residueel) Bron: Pieters H. & De Smaele B. 2012, Archeologisch proefsleuvenonderzoek op de site Kleine Molen te Wevelgem (West-Vlaanderen), Archeo Rapport 15 aDede bvba
209609	Mechanische prospectie (2015); NK: 15 meter Neolithicum: Verschillende vuurstenen artefacten, waaronder een fragment van een gepolijste bijl. Ook enkele dikke handgevormde scherven met organische magering. De vondsten waren geassocieerd met een door colluvium afgedekte depressie, en een paleobodem. Late middeleeuwen: site met walgracht WO II: resten van een Flak stelling Onbepaald: greppels, kuilen en paalkuilen Bron: Ryssaert C., Devroe A., Billemont J., Arckens M. 2015: Wevelgem-Vinkestraat. Proefsleuvenonderzoek i.o.v. VMSW, Deinze.

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

72870	Indicator cartografie; NK: 15 meter Onbepaald: site met walgracht
72871	Indicator cartografie; NK: 15 meter Onbepaald: site met walgracht
74200	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74202	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74204	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
154735	Indicator luchtfotografie; NK: 150 meter



	Onbepaald: circulaire structuur - grafheuvel
--	--

Veldprospecties

73647	Veldprospectie (1983); NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal 18 ^e eeuw: aardewerk – glas – bouwmetaal – alleenstaande hoeve 19 ^e eeuw: aardewerk
73649	Veldprospectie (1983); NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal
73652	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Romeinse tijd: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
73657	Veldprospectie; NK: 15 meter Romeinse tijd: aardewerk Nieuwe tijd: aardewerk
73681	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk
76748	Veldprospectie (2003); NK: 15 meter Neolithicum: - Geheel van 28 vuurstenen, waaronder een kern, klingen, afslagen en natuurlijk ontstaan basismateriaal. Vroeg-Romeinse tijd: bronzen, sterk afgesleten, munt Late middeleeuwen: aardewerk – metaal

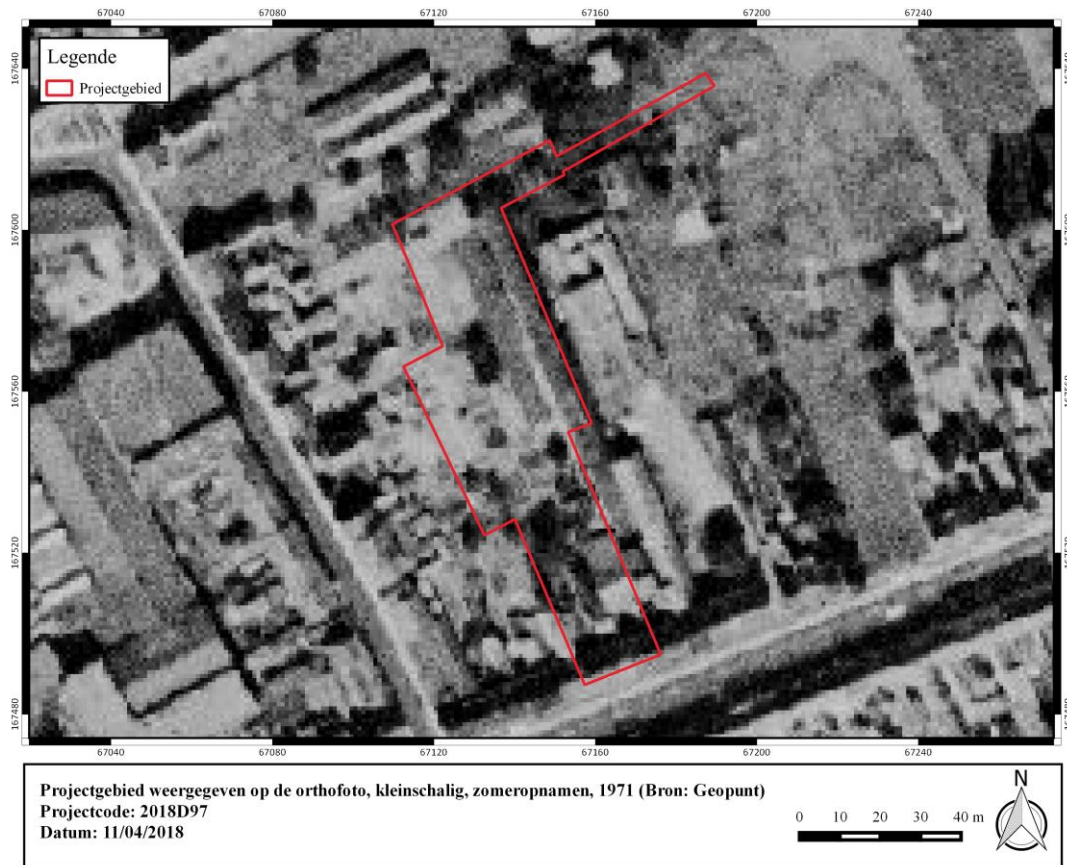


Onbepaald

70998	Onbepaald (1936); NK: 150 meter Midden-Romeinse tijd: Een zandkleurig aarden potje gevuld met een 30-tal grootbronzen, o.m. van Gordianus III, Maximianus Herculus en Severus II
158467	Onbepaald; NK: 150 meter Romeinse tijd: Vierkante houten waterput met een beschoeiing van horizontale planken. Op de bodem van put werd gevonden: 2 dunne metalen staafjes, 2 bronzen handvatten versierd met afbeelding van Bacchus, een palmet en 2 gestileerde eikels, afkomstig van een meubel of een kist.

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

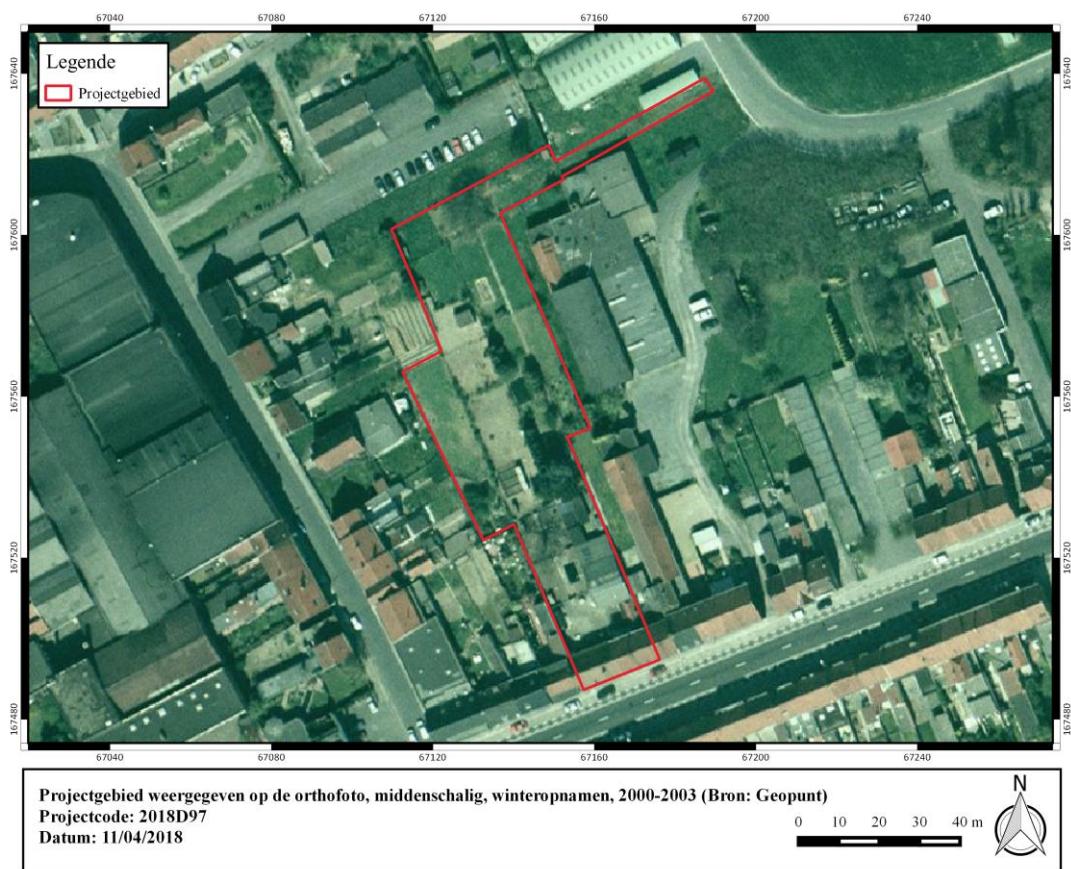
De orthofotosequentie heeft een zekere evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied. Er is op heden bebouwing aanwezig binnen de contour van het onderzoeksterrein. Deze bebouwing heeft een totale oppervlakte van ca. 470 m² en situeert zich langsheen de Kortrijkstraat. Het overgrote deel van het onderzoeksterrein bestaat uit grasgebied met vrij dichte vegetatie in de vorm van boomgroei.



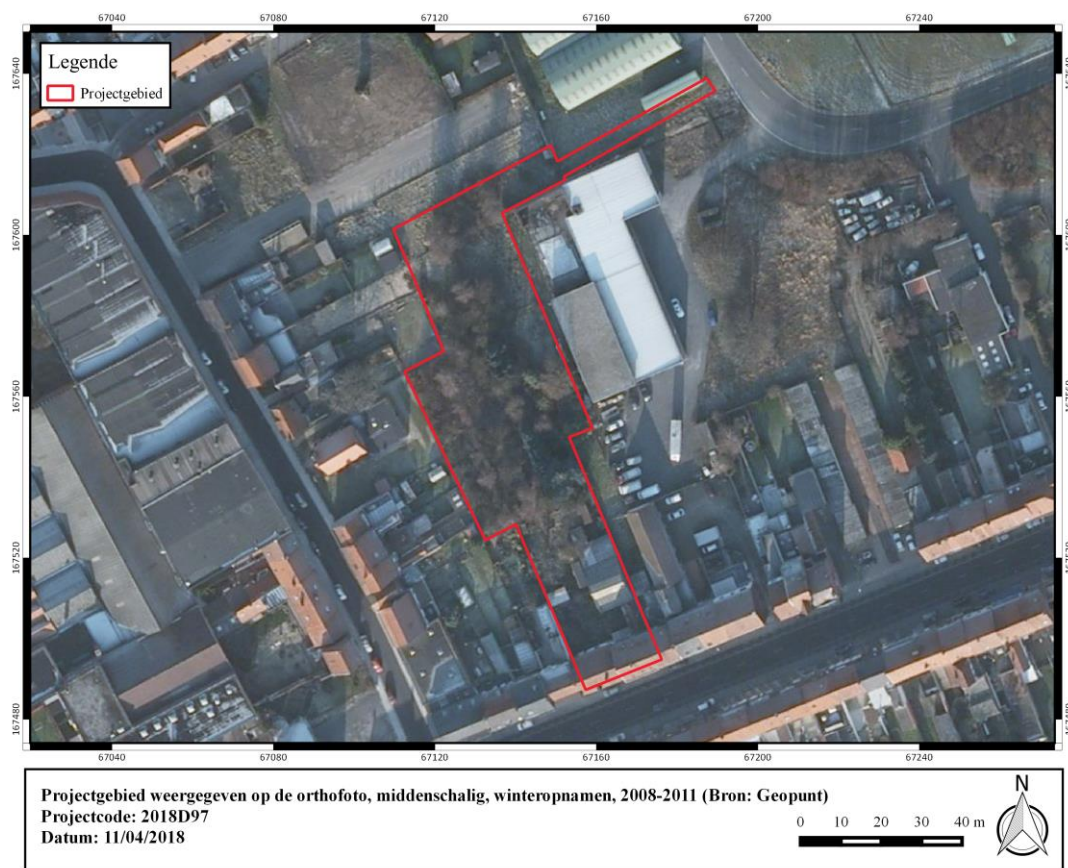
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).



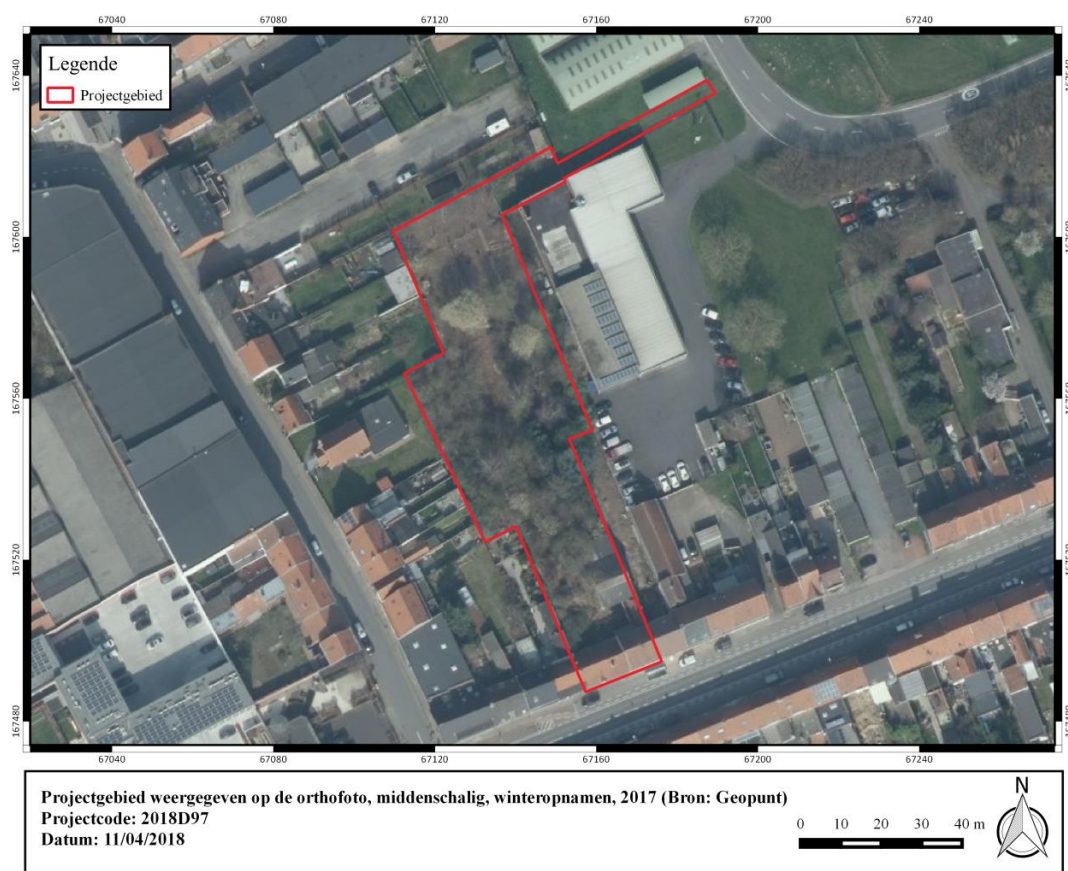
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).



Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).



Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).



Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).



1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuw bedrijfsgebouw met bijhorende verharding aan de Kortrijkstraat te Wevelgem. Het plangebied is ca. 3738 m² groot en is in gebruik als tuinzone met rijwoningen aan de straatkant. De gecombineerde oppervlakte van de bodemingrepen bedraagt 2375 m² waarvan 470 m² reeds bebouwd is. Net ten oosten van het plangebied ligt het vliegveld van Wevelgem.

Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen in de zandleemstreek. Circa 300 m ten zuiden van het plangebied ligt de stroomvlakte van de Leie. Ongeveer 300 m noordwaarts ligt het alluvium van de Neerbeek/Perremeersbeek. Het terrein ligt op de rand van het rivierterras van de Leie en niet zozeer in de oude stroomvlakte. Gelegen op de rand van een gradiëntsituatie moet de omgeving een zekere aantrekkingskracht gehad hebben op gemeenschappen jager-verzamelaars. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen/vroeg-Holoceen die rusten op fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. Over het sediment is op de bodemkaart geen informatie voor handen, vermoedelijk bestaat het uit lemig zand of zandleem. Deze gegevens wijzen op een relatief éénduidige bodemkundige situatie waarbij eventueel aanwezig erfgoed zichtbaar is onder de bouwvoor.

Historische en cartografische bronnen wijzen op een ruraal karakter van het plangebied en de omgeving. Op de Ferrariskaart zijn het terrein en de belendende percelen ingekleurd als akker. De historische kern van Wevelgem bevindt zich op ca. 800 m ten westen van het plangebied. De orthofotosequentie toont een zekere evolutie binnen het projectgebied. De bewoning langsheen de straatkant wordt uitgebreid en de aanwezige begroeiing wordt denser.

Op het plangebied of directe omgeving zijn geen archeologische waarden gekend. Waarden in de ruime omgeving wijzen op bewoning vanaf de Romeinse periode. Ten oosten van het vliegveld, aan de Zuidstraat, werden bij onderzoek in 2012 en 2013 enkele verspreide lithische artefacten gerecupereerd. Daarnaast werden enkele geïsoleerde bronstijdkuilen onderzocht evenals bewoningsporen uit de Romeinse periode. Ook werd een vermoedelijk Romeins wegtracé in kaart gebracht en onderzocht naast twee geschutsplatformen uit de Tweede Wereldoorlog, die werden aangelegd in functie van de verdediging van het vliegveld (CAI 159843). Anderhalve kilometer ten noorden van het plangebied werden bij een proefsleuvenonderzoek in 2012 resten aangetroffen uit de Romeinse periode en de middeleeuwen. Ook hier werden enkele verspreide lithische artefacten buiten context gerecupereerd (CAI 161237). Ook verder noordwaarts werden verschillende bewoningsresten uit de Romeinse periode geattesteerd, evenals verspreide silexartefacten maar ook resten van luchtafweer uit de Tweede Wereldoorlog (CAI 151466 & CAI 209609). Verspreid in de omgeving geeft het kaartbeeld van de CAI ook verschillende cartografische indicatoren weer van alleenstaande laatmiddeleeuwse en vroegmoderne, omwalde hoeves. Ook verschillende veldprospecties hebben contextloze vuursteenartefacten en romeins vondstmateriaal opgeleverd.

Concreet is er ter hoogte van het plangebied een beduidende trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat in hoofdzaak uit sporenarcheologie. Gelet het historische landgebruik en de huidige toestand is er geen onmiddellijke verwachting inzake een bewaarde artefactenconcentratie. Gelet de beperkte oppervlakte van het plangebied en de geplande ingrepen, evenals de impact van de aanwezige begroeiing op een archeologische waarneming vormen afdoende argument om af te zien van verder archeologisch onderzoek.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Inventaris Onroerend Erfgoed

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.



3 Bijlagen

Projectcode	2018D97
Onderwerp	Kortrijkstraat 163-165
Plannummer	1
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	11/04/2018

Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	11/04/2018

Plannummer	3
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2017

Plannummer	4
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2017

Plannummer	5
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Inplantingsplan
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	11/04/2018

Plannummer	6
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Traditionele Landschappenkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	11/04/2018

Plannummer	7
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	11/04/2018



Plannummer	8
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Hoogteverloop
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	11/04/2018

Plannummer	9
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Potentiële bodemerosiekaart per perceel
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2018

Plannummer	10
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Waterlopen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	11/04/2018

Plannummer	11
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Tertiair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	11/04/2018



Plannummer	12
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Quartair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	11/04/2018

Plannummer	13
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	11/04/2018

Plannummer	14
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Ferraris
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1771-1777

Plannummer	15
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Ca. 1840



Plannummer	16
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Poppkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1842-1879

Plannummer	17
Type plan	Luchtfoto
Onderwerp plan	WO II
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1944

Plannummer	18
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	CAI
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	11/04/2018

Plannummer	19
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1971



Plannummer	20
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1979-1990

Plannummer	21
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2000-2003

Plannummer	22
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2008-2011

Plannummer	23
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2017



